

САНА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫ ОРОЙУОНУЛААРЫ КОМИТЕТЫН УОННА ҮЛЭЭНГҮӨР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОНУЛААРЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Орган Чуралчдыского районного Комитета КПСС и районного Совета депутатов трудящихся Якутской АССР

1931 сыл алтынны 15 күнүттөн тахсар | № 75 (4030) | 1971 сыл. Бэс ыйын 26 күнү | Сыйына 2 харчы

ССКП XXIV съёдин уураахтарын—олоххо БИГЭ САНААЛААХПЫТ

Көннүк сымларга сүөһү 113 коло, 30 тракторнай оксор аһылыгы содотуонкааһын буруус, 20 тракторнай муньар, 18 колокуша, 9 стогомача, 38 коло оксор, 19 коло муньора, 3 стоговоз трактордар уонна колокушалар үлэтиллэр.

Отчуутарга материалнай интэрэстээх буолалларыттан отуунан эбии төлөбүрү уонна куоталаһын усуллубуйаларын биэргэттибит. Оттоохунга үлэ төлөбүрү үрдэттиһинэ. Общественик таргэлэргэ оттоохун биллэһэ түрдүлүннэ. Хатыл орто оскуолатын коллектив 2 ил эвенотун таргэлэти ордуу кэрэбэллээх.

Окко киирээк иһинэ курал күнүр буолунар, алаастарга аһыма албаэбтиһин, киничи утары оксунар үлэлэр ыты-лыһылар.

Эвенотарга оттоохунга, сит-лэстээһингэ, сөнөһү бэлэмнээ-һингэ чопту булаллаах сору-

дахтар тириэрдиһиннэр, со-циалистическайдым куотала-һы төрүлэр.

Совхоз бары отделеһеларга сүөһү аһылыгы бэлэмнөөһүн государтвеннай биллэһин сит-тиннээхтик толоруохтара. Ити курдук сүөһүгэ бастын хаачыстыбалаах оту, сүтүһин-нээх, элбөк витаминнаах аһы-лыгы толору халччыһын иһин-китин сүөһүттөн элбөк үүтү уонна эт бордотууһуларын ылыы төрүт боппурөөһүн бы-һарыада.

Сүөһү аһылыгы бэлэмнээ-һин биллэһин 105 ырыһыан толорор иһин совхоз рабочайдара, инженерной-тех-нической үлэһиттэра, бары об-щественик таргэлэр дьу-луурдаахтык үлэһиттэра боп-

В. ЯКОВЛЕВ,
совхоз ылаабынай
эсэтеһингэ.

Бастакы хотуурдар тыһаатылар

Сага пияллетка баста-кы сымлар сүөһүгэ до-роххой аһылыгы бэлэм-нээһингэ Субуруускай аатынан совхоз Сылай-паады отделеһиһэ үлэни көхтөөхтүк садалаата. Уһун Күөл биригээдэтэ бариллибит былааны 6 ырыһыан үрдэттэн, 11660 центнер оту от-туурга үрдэттиллибит эбэ-һээтэллестибэ ылынан, от-делеһиһе бары биригээдэ-лэрин ытырда.

Оттои коло эвенотар-дын икки ардыларын куоталаһыны 7 күн-лээх Платонов Н. С. эве-нота көбүлээтэ. Кини

2000 центнер былаан-нааһын 2100 центнери-нан толорорго эбэһээтэ-лиһтибэ ылынан ытырын таһаарда.

Бадарһа Платонов Н. С. эвенота 2 оксор массыннанан Аччыһый Күөл диэн сирин эбуһтар-да. Онон Улахаан Күөл биригээдэтин отчу-тэна бастакынан хотууру тыһааттылар.

В. ДАРБАСОВ.

х х х

Бүтүн совхоз Соло-вьевтаады отделеһиһи Собакин Н. П. уонна Пе-тров Д. Д. салайааччы-лардаах коло эвенотара

Туолума сыйылыгыттан уонна Хахыйах аһыт-тан садалаан от үлэтигэр турдулар.

х х х

Совхоз Добордуураи-таады отделеһиһиһи 12 киһилээх Иванов М. А. көлөтүн эвенота 3500 центнер оту оттуур бы-лааннаах. Кини Бадарһа Амма хочолорутар оттуу барда.

Үрдүк эбэһээтэллесте-бени ылыммыт Субуруус-кай аатынан совхоз оро-йуонига аан бастакынан от үлэтин садалаата.

М. СОЛОВЬЕВ.

ПАТРИОТИЧЕСКАЙ КӨБҮЛЭЭНИН

МОСКВА. ССТА. Мос-ковская уобалас уонна Мос-ковскы куорат предриятиһе-ларын иһинээ таргэлэлэрин коллективтарын үлэһиттэра общественнай сүөһү аһы-лыгы бэлэмнээһингэ көл-көз-тарга уонна совхозтарга кө-мөлөһөр туһунан көбүлээһи-ни онордулар.

Бэс ыйын 19 уонна 20 күнүһүгэр от хомуурутар уобалас үрдүнэн маассабай субуотунууһунтар уонна бэс-кыһыанньыктар ытыһыны-лар. Колхозтар уонна совхозтар үлэһиттэригэр көмөлөһө куораттар, рабо-чай бөһүдэлэтэр уонна Мос-

ква аһынаады сэлэһиһэ-лэр рабочайдара, Москва куорат предриятиһе-ларын уонна таргэлэлэрин шеф-тэ-һэр коллективтара барыта 100 тыһыһыччатан тахса киһи кэллэ.

ПСВСКС президиума Московской уобаласе үлэ-лээн иһтиһэлээччилэрин па-триотическай көбүлээһиниһэ-рин биһирээтэ уонна Мос-ковская уобалас профсоюз-тарын советтарыгар иһинээ комитеттарыгар бу баччы-мы бары өттүнэн өйүүлэ-ригэр, сүөһү аһылыгы бэ-лэмнээһингэ маассабай су-

буотунууһунтары уонна бас-кыһыанньыктары ытыһыта-быһаччы кытыһына илаала-рыгар сүбэлээтэ.

РИГА. ССТА. Кырбаныл-лыбыт уонна сөнөһү бэлэм-ниир массынналар арсенал-лара эбилиһинэ. Тыһаһа-һыстыбатын механизация-лааһын уонна электрифика-циялааһын Латвиятаады научнай-чинчийэр институтун сотрудниктара «Орган-2» комитеттаны олуе тупсагайдык уларытан онордулар. Билгитин

„Салют“ көтүүтүн салгыыр

Бэс ыйын 22 күнүгэр рин салдаатылар. Космонав-Москва бириэмэтинэн 12 тар бэйэлэрин санааһыларга чааска «Салют» салаллар орбитальнай научнай стан-ция Сирн тула 245-е эргин-рин онордо. Станция коман-дира Георгий Доброволь-ский илии спентограбын кө-мөтүһөн Сир атмосферанын физическай свойствотын чин-чийини салдаата. Ону та-һынан испытатель-инженер Виктор Панаев аасыт суу-каларга Сир үрүт арыга-тыттан тэйбит Күн сырды-тын поляризациялааһына чинчийингэ эксперимент онордо.

Телевизионнай репортаж-ка космонавтар ыйааһыны сүтэрин үрдүкү үүнэһиннэр үүнүүлэригэр уонна сай-дыһыларга сабыдыалла-рын кытары сибээстээх биологическай эксперимен-тэр тустарынан көпсөһүн-лэр.

Станция экипаһа иһинэ таһа Сир үрдүнэн быһыттар сайдыһыларын, циклоннар хамсааһыннарын, атын да-байы метеорологическай көстүүлэри көтөөн көрүүлэ-

Бэс ыйын 23 күнүгэр Москва бириэмэтинэн 12 чааска «Салют» салаллар научнай станция Сирн тула 261 эргини онордо. Стан-ция экипаһа научнай экспе-рименттэри салгыы ыттар. Норуот хаһаайыстыбатын туһатыгар Сир үрүт ара-матын көтөөн көрүүлэр уон-на фотографиялааһыннар салдаанылар. Үөрэтин объек-тынан Кини Казахстан уон-на Памир оройуоннара буолулар.

Үлэ бириэмэтигэр космо-навтар уһун космическай көтүү усуллубуйатыгар ор-ганизм араас функцияларын чинчийини салдаатылар. Медицинский хонтуруол көр-дөрүрүнэн табаарыстар До-бровольская, Волков, Па-наев организмнэрин турута нормальнайдарыттан ханчык-да көстөр халбаннааһына-ра суох.

ССТА.

Сарсын—советская ыччат күнэ

Советскай уолаһтар уонна кыргыттар ССКП XXIV съе-дин быһаарыһыларын үрдүк оро көтөбүлүүһүн, үлэ бөйө-буой программанын быһымынан ылыннылар. Москва, Ленинград, Украина элэр үлэһиттэрин көбүлээһиннэринэн, «Пятилеткада—эдэрлэр өсөүлээх үлэлэрин, маастарысты-баларын уонна көрдөһүһүнэрин» диэн бөбөбуой комсо-мольскай куоталаһына добуу үрдүнэн төһөйдө.

Москваадагы чайы онорор иккис завод 19 №-дөөк ком-мунистическай үлэ сыадын коллективна бу сыллаагы бы-лааны ахсынны 27 күнүгэр толорорго, былааны таһынан араас быһыһаах 8 тыһыһычча чайыны ордуу хомууларга, икки конвейерга чайы таба барыһын регулровкаһыгар агрегаттары киллэһөн үлэһиттэра, ону таһа 70 сага кому-йааччылары сэлэмниһтэ эбэһээтэллестибэ ылыммыта.

Сыах коллективна сил агардаагы былааны эмнэ аһара толорорго соруһаһыһыта. Бу сыл ахсынны 5 ыйыгар конве-йерга хайы-үйө былааны таһынан 5 тыһыһычча чайы ко-мунуһа.

Свишковка: 19 №-дөөк коммунистическай үлэ сыадын хомууааччы кыргыттара. Хаһаһтан ууга: бастакы көккөдэ — Людмила Тарасова, Слэһа Карымова, Клавдия Баханова; иккис көккөдэ—Любовь Семенова уонна Лариса Смо-лякова.

В. Христофоров фотота.

ССТА фотохрониката.

Сенаж эбиллэрин туһугар

РИГА. ССТА. Кырбаныл-лыбыт уонна сөнөһү бэлэм-ниир массынналар арсенал-лара эбилиһинэ. Тыһаһа-һыстыбатын механизация-лааһын уонна электрифика-циялааһын Латвиятаады научнай-чинчийэр институтун сотрудниктара «Орган-2» комитеттаны олуе тупсагайдык уларытан онордулар. Билгитин

кырбанылыбыт от субуу-ны онорууга көннөрү сиплээ-буолан хадьымалга дьэһтэ-курдук субуулар. Чаас иһи-гэр оту кырбыр жаныны кө-силка гектар агарын көр-кө сир отун салгыһына ката-рыһа бэлэмниир.

Иккис проблема—салгыт-га ханһыт от субуутун ко-муйуу эмнэ олус үчүгөйдик быһаарыллар. Бу операция-

Массыннаны субу курдук республика элбөк колхозта-рыгар уонна совхозтарыгар уларытан онороллор. Онуоҕ-чөргөһтардаах сүбэлэр та-батыһыһылар.

Снимоктар кэпсиллэр

Ленинград. «ССКП XXIV съези матырыбааллары» хомуруннуугун 2,5 мөлү йөмнөөх тиражы бастагы партияга А. М. Горькай аатынан «Печатный двор» типографияда бэчээттэнэ.

Снимокка: контролер Валентина Варанова хомуруннуук тиражы партиятын бэрэбэркелер.

М. БЛОХИН фотота.
ССТА фотохрониката.

Гидрометслужба
50 сылын туялаа

Дагестанский АССР. Матхачкалатары гидрометеорологическай обсерватория соотрудниктара улахан үлэни ытталлар. Үрдүк хайаларга, муорада мстаал эстакадаларга, түргөн сүүрүктөөх хайа өрүстөрө гоодо охсубут дини халчааниларын түгээр обсерватория станциялара уонна көтүр пууннара бааллар. Метеорологтар, аэрологтар күнү, түүнү быһа күнү-дьылы, муораны кэтэи көрөдөр. Кинилэр үлэлэрэ тыа хаһаайыстыбатын үлөһүтүрүгэр, летчиктарга, моряктарга туһалаах.

Снимокка: Дагестан кырдыаас гидрометеорологтарытын биһрдэстэрэ коммунист Григорий Хейлик.

Р. ДИК фотота.
ССТА фотохрониката.

Үүмүт 1971 сыл үс ыйыгар, кулун тутартан бос ыйыгар диэри, биһиги оройуонмут үлөһүтүрүгэр, ордук эдарыччана, үөрүүлөөх сурахтар кэллэлэр. Ол курдук, биһиги биһир дойдулаахтарбыт, кинил үүннэрэн, көччөх кынан көтүппүт, эдэр дьондорбут наука хайатын дабайан, билин-өрүү үрдүк чыпчааллаах оҕуһугар киниэн кирииллэрин туһулуур маанын чахчылар бааллар.

Кулун тутар 1 күнүгэр Томский университеттар зоология кафедратыгар Владимир Николаевич Винокуров «Саха сирин уһун кутуруктаах дьабарааскылары зоолого-морфологическай уратыларын туһунан темада диссертацияны ситиһилээхтик көмүскээтэ. Томскайдаагы институт ректора биологическай наука доктора профессор Б. Г. Иогансен (ученый Совет председателэ), ССРС НА Уралдаагы филиалын старший научный үлөһүтэ биологическай наука доктора В. Н. Большаков уонна ити институт доцена Н. И. Иголина бэлэлэрин этилэлэригэр В. Н. Винокуров үлэтин үрдүктүн сыаһаагылар уонна кинилэр бэрэбэркелээхтик наука кандидаттын үченый степенни биэрэргэ уураах таһаардылар. В. Н. Винокуров билигин Саха государственнай университетыгар зоология кафедратын ассистентынан преподавательниги үлэлиир.

Муус устар 23 күнүгэр В. П. Чкалов аатынан Горькайдаагы инженерий-тутуу институтугар, Бахем наһилэни ыччата, оройуонга инженер-мелнораторынан үгүс сым

Уолаттарбыт—төрдүс миэстэбэ

Н. Н. Тареккай биһиги иһин көгүл тустууга республикада филиалыи күрэхтэһи түмүктөннэ. Биһиги оройуонмут тустууктара Саха госуэртвеннай университетын, Якутскай куорат сүүрүдүмүт, Уус-Алдан оройуонун хамаандаларын кэнниттэн төрдүс миэстэбэ тигистилэр. Итиннээх үгүс мыйаһыннарга бэрдостор суохтара сүрүн бириччэннэн буолла.

Биһиги уолаттарбытыттан республика быйылгы дьыллаах чемпионнарынан уонна призерамынан буолбуттар ааттара бу бааллар: 48 кг. Афанасий Афанасьев (чемпион), 57 кг. Семон Морфунин (чемпион), 68 кг. Иван Захаров (иккис призэр), 74 кг. Петр Калачев (чемпион) уонна 82 кг. Юрий Андреев (үһүс призэр).

үлөһүтэ Демьян Николаевич Слепцов гидротехническэй тууларга, ирбэт тоҥ бүүрдөөх сиргэ кини сабардамын учуоттаан турак, олохтоох матырыбааллартан ууну аһарбат баһыттары тутуу температура-тын муһутуур уһук туругун туһунан темада техническэй наука кандидаттын үченый степенни биэрэргэ уураах таһаардылар.

Кулун тутар 1 күнүгэр Томский университеттар зоология кафедратыгар Владимир Николаевич Винокуров «Саха сирин уһун кутуруктаах дьабарааскылары зоолого-морфологическай уратыларын туһунан темада диссертацияны ситиһилээхтик көмүскээтэ.

Кини үлэтин научнай салаатын техническэй наука доктора профессор П. А. Богословский, официальной оппоненттар техническэй наука доктор Н. С. Иванов, техническэй наука кандидата Н. С. Моксеев уонна салаабыт төрүтэ—алмаас промышленноһун Саха сиринээдэ научнай-чинчийэр уонна бырайыактыыр институтта диссертанга үрдүк сыанабылы биэрдылар.

Ыам ыйын 18 күнүгэр Москвада В. В. Куйбышев аатынан инженерий-тутуу институтугар гидротехническэй тутуу факультетын үченый Советыгар гидростанциялар уонна гидроэнергетическэй установкалар специализиригэр Ефимов Николай Иванович «Гидроэлектростанциялар уу түгүһүнээдэ ууну сүүрдэр приемистара» диин темада техническэй наука кандидаттын үченый степеннигэр диссертацияны көмүскээтэ. Н. И. Ефимов Одьулуун наһилэһиттэн бастагы үченый буолла. Кини билигин Саха государственнай университетыгар техфаккультетка преподаватель.

Эмиэ Москвада ити күн Саха сирин ТХНЧИ научнай үлөһүтэ, Хадаар изиллэһитин ыччата, Дмитрий Михаил Михайлович таба интнтин боллуруоһугар топарарскай уонна Саха сирин табаларын боруо-

даларын үөрэтэн ветеринариэи наука кандидаттын үченый степеннигэр, диссертацияны ситиһилээхтик көмүскээбит.

Ыам ыйын 28 күнүгэр Свердловскай госуниверситетка философия кафедратын үченый Советыгар, СГУ преподавательниги үлэлиир Кытаа-нах наһилэһитин ыччата Попов

тар үрдүктүк сыаналаатылар уонна И. И. Понсеевска экономическай наука кандидаттын үченый степенни биэрдылар.

Бу сага үченайдартан түөргө Чурапчы орто оскуолатыгар үөрэммиттэрэ. Кинилэр дьулуурдаах үлөһүтүрү биһиллэрин үрдэтэ. советскай наукада бэйэлэрин кылааты-

рин киллэрэн, үченый буолуу-лара үөрэммит оскуола-лара эһил 100 сыла туолуутугар, ону сэргэ экономика сайдыытыгар дьохуннаах бэлэйдэр буолар. Сага үченайдар ордук техническэй наукалар хайысхаларынан чинчийиллэрин ымыылара ордук көрөхсө биэрэ.

Вастагы сүһүөх үченайдар, наукалар доктордара Г. П. Башарин, Е. И. Коркина, наукалар кандидаттара Г. Г. Макаров, Д. С. Макаров, А. А. Макаров, В. В. Пинигин, Н. Д. Дьячковскай үтүө үгэстэрин салдаан, эдэр сибиэһэ күүстэр иһис сүһүөхтөрө эбии кирииллэрэ—бу олус кэрэ уонна көскүллээх. Билигин үгүс ыччаттар аспирантура-ларга үөрэнэллэр.

Саха сиригэр автономии тэриллибитэ үйэ аһара буолуутун көрсө биһир кыра оройуон-тан 26 үченый үөскээһинэ—бу партия уонна правительство ленинскэй национальнай политикатын өрөгөйдөөһүнүн, уруксуруга-бичигэ да суох норуоттар советскай былаас сылла-рыгар хайдах курдук чэбирин сайдыыттарынан көрдөрөр биһир кэрэ-бэлэ түмүгүнэн буолар.

Оройуон ыччаттарыгар кинилэр үлэлэрэ, үөрэммиттэрэ, наука чыпчаалыгар дабайар дьулуурдара үөрөхкэ ынтырар, үтүөдө интэр үтүөнэлээх холобур.

Г. ЕФИМОВ.

1971 СЫЛГА СЕНАҤЫ БЭЛЭМНЭЭНИН БЫЛААНА УОННА ГРАФИГА (тоннанан)

Колхозтар уонна совхоз ааттара	Сыллаабы былаана	ОТ ЫИА				АТЫРДЫАХ ЫИА	
		6/VII 5 %	13/VII 25 %	20/VII 50 %	27/VII 75 %	3/VIII 95 %	10/VIII 100 %
Ленин	700	35	175	350	525	665	700
Эрилик Эристин	1000	50	250	500	750	950	1000
Калинин	400	20	100	200	300	380	400
Кара Маркс	400	20	100	200	300	380	400
Субуруускай совхоз	1500	75	375	750	1125	1425	1500
Оройуон үрдүнэн:	4000	200	800	2000	3000	3800	4000

От хомууругар оройуон хаһаайыстыбаларын 1971 сыллаах былаана уонна графика [тоннанан]

Колхозтар уонна совхоз ааттара	Оҕо- һун былаана	6/VII 3 %	13/VII 8 %	20/VII 18 %	27/VII 30 %	3/VIII 45 %	10/VIII 59 %	17/VIII 71 %	24/VIII 81 %	31/VIII 90 %	7/IX 97 %	14/IX 100 %
Ленин	6000	204	612	1224	2010	3060	4012	4828	5608	6120	6596	6800
Эрилик Эристин	11500	347	1035	2070	3451	5175	6785	8165	9315	10350	11155	11500
Калинин	3900	117	351	702	1170	1755	2301	2769	3159	3510	3783	3900
Кара Маркс	3700	111	333	666	1110	1665	2183	2627	2997	3330	3589	3700
Субуруускай совхоз	16100	484	1453	2907	4845	7267	9528	11465	13081	14535	15665	16100
Оройуон үрдүнэн:	42000	1261	3784	7567	12615	18922	24809	29855	34000	37845	40788	42000

1971 сылга силэстээһин былаана уонна графика [тоннанан]

Колхозтар уонна совхоз ааттара	Силэстээһин былаана	6/VII 5 %	13/VII 20 %	20/VII 40 %	27/VII 60 %	3/VIII 70 %	10/VIII 80 %	17/VIII 90 %	24/VIII 95 %	31/VIII 100 %
Ленин	1270	63	254	506	762	889	1016	1143	1206	1270
Эрилик Эристин	1500	75	300	600	900	1050	1200	1350	1425	1500
Калинин	900	45	180	360	540	630	720	810	855	900
Кара Маркс	900	45	180	360	540	630	720	810	855	900
Субуруускай совхоз	1800	90	360	720	1080	1260	1440	1620	1710	1800
Оройуон үрдүнэн:	6370	318	1247	2543	3822	4459	5096	5733	6051	6370

КИНИ КЭРЭҢЭ ТАЛАҢАРА

Сайылык
ыччаттара

Үөрөнээччилэр сайынгыт
сайылаагчнара сазаланары
кытары үрүг магэнэн дөбили-
йэр сайылыктарга ыччастар
двоус-двоус коллективтара
төскөтөлзөтүлэр. Бир очку
коллектив Кытаанахха Ба-
лык хатарбыт сайылызма
блар.

Үөрөх бүтэрийн хятаар
машна уонускара барар
маньныксыттары солбуйд
Шура Парфенова, Шура Сы-
ромятинкова, Маша Потапо-
ва, Аня Попова, Паша Пов-
городова кэлбиттэрэ. Кыр-
гыттар бөһөнөн машинаады ос-
куола сэттис кылааһын бү-
тэрбиттэрэ. Кыра дьон. Ол
эрээри, эрдэттэн ынаады мыл-
ларын билэр уонна биридн:
маньныксыт ынаады икки-
һэн кыыс үллэстөр буолан,
уонускара барааччылар
ынахтарын туох да сарба-
далааһына суох итэҕэйбис-
тэрэ. Оттон ерто оскуоланы
бүтөрөн фермага бастайаан-
най үлэтинир комсомолкалар
Даша Потапова, Зина уонна
Люда Барашковалар дьүөгэ-
лииллэри үөрө-көтө көрсүбүт-
тэрэ. Бу илээх коллектив
чилиэниэрэ сүбэлэһэн, хар-
дарыта кемелэсүһэн үлэ-
лииллэр. Озолор биридн бэ-
йэлэрэ күнүз центнертэн ор-
дустуу үүтү ыан курулалал-
лар.

Саймык олово титини
нн эрэ мунурдаммат. Сын-
наланнарыгар дүөгөннхэр
книгэ, хаһмат асааллар,
көрөлхөр, сөтүөлүүд-
лэр, сибэккичэн сирнэ-айыт
тэлгэхээ оонһуулар-көрү-
лүүлэр. Книилэр биһигэ
сыдыалларыттан үөрөт-
лэр. Оттон солбуһтаран уоп-
пуска ылыт манчыксыттар
махталара мунура суох.

Е. СЫРОМЯТНИКОВ.

Чурагчы чагылды талланнах ыччаттармтан бирдестерин Лаврентий Неофитовы кытары Москвада, Трифонова уулуссада бирге ололбуттаахкым. Сааа графикатыгар бөдөн кылааты гилларбит эдэр художник оччолорго «Выражениы»-ка барап ийэллэр» дигэн дипломнай хартымнатыгар үлэ-дөөбтэ. Кылаастык ол туфунан көпөткө багармаллар.

Бу үлэтигөр турунуон минне туой сүтэн хаалар буолбута. Ханна сылдьарыан ыйыттаха «күүдэйдэтиг» диэн кэбиһэрэ. Көрү-вары «уохтаах утачы» батыска киин этэ киин. Аны санааталла, дипломнай үлэтигэр тема көрдөөбүт эбит. Арыт дадьы сылайан излэрэ. Оччолуна дадаһы киэрг. хара харахтарынан төбөнүтүөхтүк көрө-көрө, иһитин-хомуобун хомууан куукунаада күөс ерүтө барара. Саха киһи үгүһүнэн эти таптыыра. Билиги, билигигитэ билдирээх ырыаһыт Анастасия Ильина-Алтын, киһи кырабаас миннээх эрэри өлгөм этиг албаһтык эмэспит дьоммут. Ардыгар Лаврик литературнай институтка үөрэнэ сылдьар Егор Шестаковка (Эрчимэтинэ) бара сылдьара. Онтон малды сүргүтэ катэбуллал кэлэрэ. Бука анараакыта, бэйэтэ эмие художник киһи быһытынан, тема буларыгар сүбэ-ама биэрэрэ эбитэ буолуо.

Күннэр ааһан испиттэрэ. Лаврик сангата-ингэтэ суох сылдыбыта. Онтон биэр киһэ мустан сөһөргөһэ олордокпутуна: «Оҕолоор, мин дипломнай үлэм тематын буллум ээ, быһыыта». — дьабта. «Тугуй? Туох туһунан?» дэһии буолбуга. Онуоха мһыхах туһунан хайдах не хоһоонноон уруһуйдуоҕун аапсаан барбыта. Бэркэ сөһөөрөн истэн баран, хаадым даан «омугумсууар эбиһини» дьэбиһпитигэр күлэн, кэтиг тистирэ кэчигирээн олороро бу баар курдук.

Дипломный үлэтин көмүскө азыяк мый халыгына Лаврик дэ түбүк бөжөкө түслүгэ. Натурщик оңкооор сөптөөх дьону көрдөөн кэлбитэ-барбыта арай. Киинэ институтун уопсайыгар билгитин Ньурбада артисттар

оболор олороллоругар сотору-сотору баран кэлэрэ. Саха студенинарын элбэхтин уруу-ууыдаабыта. Мнэхэ да элбэх кумаадыны марайдаабыта. Ийи килин өйдөнөр динилэрэ кырдык ээ, кили туһугар ма-дын солото суох чатыран эгэйдиирим. Дьомэ, бүрэ, иолтөх дьүүһүмүтүн салла-

рым. Үгүстүк Ангелина Ильи-
наым урулуйдаабыла. Кини-
ни «бичиги Ангелинабыт—
үтүөкөн ырыаһыт» дээн үр-
дүктүк сыаналымыра. Били-
гин Исландияга барат эле-
рор Шура Аргунова мөссү-
лүн, Ньуроа артистарыттан
Рита Тихонова харадын. Зол
Сивцева көнө, уһун угуобун,
Паша Адамова-Сирабина на-
рынын-намчытын. Валя Ро-
жкина-Николаева нарыл тут-
тууутун, Мария Николаева-
Кривогорнищина сымна ми-
чэрин чөрбөтөн бэдэтиһирэ.
Ону үлэтигэр ураты суоҕа
бизрэн туһаммыта.

Хартымынатыгар аһаан кумаагыга хас да эскиһи өгөрбүтэ. Онно мөччигэ сылдьар ынахтары уонна ыллаан тырымынаһа сылдьар күөрөгэһи өгөрбүт этэ. Күөрөгэһэ баһаа улахан курдук көстөрүн иһин* элбэгэ дьылы буолан, тоҕо таллоһой, дээн күлүү гыммыһыт. Хартымынатыгар ону киллэрбэтэҕэ. Аны, санаатахха, албаас күлбүт эбиһит. Ол күөрөгэй хартыына музыкатын ордуу кэрэ, ис киирбэх өҥүрө этэ. Билигин көрдөххө, күөрөгэй суоҕа хайдах эрэ чүпчүккэ дьылы.

Хартынага икки келүмө
дөн—озоннордоох эмзек-
син, кыс тэлзөгөү олорон
иһэллэрэ, ат минимит кыс
уонна велосипедтаах уол

костёллөр. Мин уолу уруһуй,
дууругар натуралисткабы-
тым. Кайин олоһоһос үрлүгэр
икки-үс халын кыһиганн
ууран баран, эл үрдүгэр
олорпута. Наһаа эрэддээр.
Илһибин иһинбэр уунан, ик-
ки атахпын өрө көтөһөн сал-
гынгга олорор курдуктум.
«Дьыһиһээх пелосинэды бу

луоххун» диабеттэр «бу далайни, хас эсний ахуйн өддөснөд, тэнийгэ була бараабын дуо» днэн кэбисингэ. Дэг итилэри өйүтэн онгоруохтаада. Тагаслын хайдах баарынан онгорбутун сөлөөбөтөдүм. Агардас ырбаахым да уустугун, дьорохонг эчи албэри. Лаврик күлэ быыластаан «бирчэмэм агарын эчи ырбаахын өйүтун онгорорбор ыттым» диабита. Дьинэ, ол улахан суслалаада. Ырбаахым манан эбитэ буоллар, сүрүн уобарас—тэдиэгэ оморор кыас—ниһи харебар ыраабылым суох аа.

Талингөбә озорор кыяны
Анегинаттан устубута. Саха
кыргыттарын уһун суһуокта-
рын Лаврик олус сыаналыла-
ра. Хомойуок иһин, кыргыт-
тар Москвага тийиэт, хаа-
рыаннаах суһуоктарын деп-
титтерэн кэбиһаллэра. Ону
«сәбәрэбинин ордун дьадаҥа-
лыт» диян сэмэлиһэ.

Ат минимит кыыс уобара-
лыгар тыа кыргыттарыы сө-

мәйдэрин суһуохтарын кистин туталларыгар тийиэ чэрботон бөлүөтээбитэ. Сахалымы таҕастаабыта. Олор сахалыны таҕас кыргыттары туусарарын көрдөрүөн билбэригэр.

Төрөөбүт Чурапчытын дьонун сэргэтин, айылдыгы түбүнүн Лаврик олус күндүтү санаан үгүстүк кэлсин. Бу хартынада көстөр корутуллубут баайына, намынах бүтөйдөр, туруору сыырдар, үрдүк мыраанар, харэх ылат кинт илээлэнэ эмтэ Чурапчы Аймагын сапаталлар.

Хартыынатыгар бэйэтэ
хоһуттан Сөня Егорса уонна
Афоня Муиһалов олохтут
хосторутар көһөн олохон үлэ-
лэбэтэ. Уолаттар бэйэлэрэ
суоһу көмнэрэ этэ. Үлсүү сар
сыарда күн тахсылар дээрэ
үлэллэрэ.

Биридә түлүн уубар
сыттагына соһутан уһугун
нарда. «Ваня, тур, — дини —
куста буһар, дөлби сылай-
дым, бөләми кинрой аста». Күн
өссө тахса илик. Лаврик
хоһугар күтүр улахан көҥөн
даллаактыы сылдыар. Вейәт
өронго тиерэ түһаа та-
бактыы сытар. Күбәдай
унуох сирейигәр сылайыта
өтө көстөр. «Хайа, доҥоор,
ханлык ыал итиэх күһүн
аҕаллыг», — динби. Киһим
сайыгырачы күлэр. Вийки
«уласпытыгар тутуу маһыт
онгорор кыракый төрүтэ ол-
буорун иһигәр күлүчэ баа-
ра. Онон куруук икки көҥөн
көтөн кэлэн түһэллэрин түн-
нүгүнэн көрөр буоларбыт.
Лаврик түүн олбуар хайа-
һынан кинрой одортоп бири-
дэрин туһахтаан ылбыт. Очу
Анегиналыын уоһна Лаврик
доҥоро нуучча уолунуун
төрдүө буолан бәрік астына
сирбиттээхпит.

Итинник сылайары нахсы-
бакка сыралаһан били төмөтүп,
сылы сыллаан көрдөөбүт
үлэтин, омунаатехха
инки мый иһигэр бүтөрбүтэ.
Институт комиссияга туйгу-
нунан сымаллаабыта. Визити
«Саха бырааһынныгы» —
мыһах диэн серия бар-
дыҥыго улаханнык биһирэ-
нэр.

Лауринк өдөр саалыктар,
айар үлгөз сана киирөөт ичкөн
өлбүтө. Ол кылгас көзүнө
арыйах буудан барап киши
дуунатын долгутар жарчым-
налары айан каалларбыта.

Н. КАНДИНСКАЯ,
народный театр режиссера.

ХОРСУН ОБОЛОРГО МАХТАНАБЫТ

Көргөзмөнүн фериаза
ынах ыан келен баран. 11
чээс савана, сылайан олу
кытаанахтык утуйбут эли-
бит. 12 чээс аайыта түшү-
гү күүскө тогсупууттан уол-
на «данэбит умайан өрө-
дизен хаймыттан уолуйан
үхүктөбүпүр.

Ыстанан тахсыбынпыт уот
оттор динэбит уһийан куу-
тунчыланан эрэр эбит. Соло-
вьев аҕыс кыллалтаах оһуо-
латын аҕыс кыллалтын үөрө-
һөөччилэрэ Аля Соловьева,
Лида Николаева, Тая Кри-
стопакина, Ели Врыгалева,
Валера Алянтиов, Дина Федо-
ров, Гриня Попов, Ира Ил-
ларионова, Вася Саввин мас-
тарын кутура, умуллара,

ыраахтнй уу баһа сьлдбел-
лара. Уолуйан каалан кини-
лэргэ тугунан да көмөлө-
бүехнүгүн билбэтэхпит. Ово-
дор уоту бэрт сыранны улзу-
ларбыттара. Ол кэнниттөн
тмала күүһа бэрт уонна ам-
паарбыт итинкэ дьибэйт
уот барбыт сиригэр минса,
биестин метрдээх сырга түрүр
буолаһнар, тыал уурбайнар
дизир минаабыттара.

Өлүүтэн өрүгүдүүт бу
хорсун, булугас өддөөх ово-
лорго, кипилэри илгэнгт ое-
куоха коллективтар илгэнг-
ник махтанабыт.

Парасковья уюна Семел
СЕМЕНОВАР.
Мырыла.

Чурагчиг калар хоснило — ханчээрн ичигчиг обугдалар үгэстөрнэн сахалым тагнан билрэн.
Н. ПОПОВ фотота.

Совет Союзундагы өдөлгө-
дөтүгү 6 кийинтен саста-
татат тутуу бастагандай бир-
гөдөтө ториллөө үлөтүр.
Сил ийгирдөөк былан былым-
манан түөрт квартиралар
сайыны манымасыттар оло-
роор дымаларин тутуохтактара.
Ийилер кулун тутарта са-
тан бас ыйан 5 күнүгөр, са-
йынына тахсыны үгөтүзөн
турдагыла, тутан үчүгөй сым-
манан туттардылар.

Урунку өттүгөр Хонхо са-
йынына дым-уот суох буолда
үлөтүтүр үлөтүлүлөрүгөр,
олороллорутар улакин мэлөй-
дөр баалдара. Сайылыгы тут-
тарыма эрдөттөн быланнаан
айын субботниктар күүстөрү-

нан кэртэрэ, пилорамата
буруустатан 25 м. устатлах,
6 м. туоралаах. Кини түнүк-
тэрдээх, шифер кырымысалаах,
булуустаах, олбуордаах үчү-
гөйгөзөн дымни туттулар. Ман-
на олоророчу манымасыттар
ники быраабыныгыты — сайы-
лыкка тахсыны, сата дымээ
киригини тэгнэ малаабынана-
тылар.

Сайылыгы тутууга тара-
маннай садаланыдыттан бу-
түөр димри бары күүбүн-дө-
курум ууран прораб-маастар,
коммунистическая үлө ударника
Никитин Д. Ф. үлөтөт. Ки-
ни бийэтин үлөтүлүлүктөрүн
Н. Никитини, М. Чепалови,

А. Нефедови үлөтө убууан,
бары күүстөрүн холбоон
үлөтүлүлөр. Манна кы-
дыбас рабочай, сүүрбачи
сми тиргиччи пилорамичини
үлөтүлүлөр Трофимов М. С.
үтүөтө-өгөтө улахан.

Манна дачалы көрүтүлүк
түөртүү квартиралар сайы-
лык дымлери совет үрдүнө
дэлэччи тутан манымасыттар
олорор усулуобуйаларин түп-
түр буоллар үчүгөй буолуох
эбэ. Манна олорор сүбү үлө-
ниттэре ыраас, сырдык, өтү-
күөт дымээ саастыт тухары
олорон көрө иликит — дим
макталлара улахан. Бу дим
сага маллара үлөтүлүлүгөр ду-
луурдара өссө улаатта.

П. МАКАРОВ.

Вьетнам Демократический Республика. Кэро өгнөөк ма-
налынай өйүлүлүк олоурдаах өгнөктөр Вьетнам тас өгтүгөр
улахан бийирэбидин көрсүлүлүлөр. Бу олорор кыргыттар
Хайфоннагы художественнай өгнөктөр оперетчиктарга
үлөтүлүлөр.

ВИА — ССТА фотолары.

Ханна үөрэнэ барыахха

ӨЛҮӨХҮМЭТЭЭБИ ТЕХНИКУМ ЫҢЫРАР

Тыа хаһайыстыбатын ме-
ханизациялааһын уонна элек-
трификациялааһын Өлүөхү-
мэтээби техникум аналлаах
орто үөрөх заведенийета. Ки-
ни тыа хаһайыстыбатыгар
техник-механиктары уонна
техник-электриктары бөлөм-
үлүлөр. Техникум механиз-
ация, механизация түргөтө-
тиллибит, электрификация,
электрификация түргөтөти-
либит уонна механизация
кэтэхтэн үөрөнөр отделени-
лардаах.

Дьахтарыттан, эр кийити-
тэн тутулута суох 30-гар дим-

ри саастаах, өтөн кэтэхтэн
үөрөнүгө сааһыттан хаачча-
ба суох, ситэтэ суох орто
оскуола кээмэйини үөрөх-
төөх ССРС граждандара
ылылаллар.

Орто оскуоланы бүтэрбит-
төр механизация уонна элек-
трификация түргөтөтиллибит
отделениеларыгар, механиз-
ация кэтэхтэн үөрөнөр отдел-
ениетин III курсугар ылыл-
лаллар.

Механизация уонна элек-
трификация отделениелары-
гар үөрөннү болдьоҕо — 3 сыл
10 ый, механизация уонна

электрификация түргөтөти-
либит отделениеларыгар — 2
сыл 8 ый, кэтэхтэн үөрөннү
4 сыл 10 ый.

Техникумга киирини туһу-
нан талбыт идэни ыйылы-
быт сайыбылыгыны бу дымл
от ыйын 31 күнүгөр димри
ылыллар.

Бары отделениеларга кини-
рин экзаменна атырдаах
ыйын 21—25 күнүгөрүгөр
ытылаллар.

Саһабылыгыны димри
төр аатыгар суруллар. Ойно
сыһыарыллаллар:

1. Үөрөх туһунан доку-

муон (дынгинээҕө).

2. Автобиография.

3. Колхозтарга уонна
«Сельхозтехника» отделени-
еттан үөрөхкө барыма на-
правление.

4. Кэлин үлөтүлүлүк өбөтөр
үөрөнүгө сиртэн характерис-
тика.

5. Предприятие саллаач-
чытынан бигэртөтиллибит
үлө киникскайтын шикска.

6. 3x4 см. кээмэйлээх 3
фотокарточка.

7. 286 формалаах меди-
цинскэй ысыраалка.

8. Олорор сиртэн ысы-
раалка.

Бары отделениеларга кини-
рөөччилэр киирини экзамены
8 кылаас базатыгар тутта-
раллар:

Нуучча тылыгар (диктант)
Математикага (тылыһы)
10 кылаас базатыгар;
Литературага (сочинение)
Математикага (тылыһы)
Советской Армия уонна

Муратаагы-Вайманнай Флот
кэкититтэн босхолонмуттар.
2 сылтан итэҕэс суох прак-
тической үлэ стажыаах, сол-
лоостары уонна колхозтары
кытары дуогабар быһыыты-
нан ытыллыбыттар, совет-
тар, колхозтар уонна «Сель-
хозтехника» отделениетин
направлениетинан кэлбит
кыргыттар техникумга
ытыллыма ордук быраабы-
нан туһаналлар.

От ыйын 1—2 күнүгөрүгөр
тутар Комиссия Чурапчыга
кэлэн үлөтүлүлөр.

Көрөөччү рецензията

«НЬУРГУҢУН УОННА САЛЛААТ»

П. М. Решетников аатынан народнай театр
бөлүгөр күнүгөр бийиги биир дойдубулаахты
Н. Гудлев суруйбут «Ньургунун уонна сал-
лаат» димри героической драматын премьер-
етин түрүөрдү.

Бу народнай театр хорсун холонутта.
Бийиги сага театрыт да, уусуран самодет-
ельноскут да Ада дойду сэринитин гемати-
гар фройу уонна тымыл тэгини көрдөрүр
манын улахан, уустук драманы түрүөрдү
ойнота суоҕа эбээт. Ойон бу кэлин хас дра-
матик театр туруоран туох сыанабыл
ылар, көрөөччүгө хайдах тийбэрэ биллэбит
субботи айымныны самодетельнай арти-
стиһан адыах хонукка бөлөмнөни түрүөрдү
аһара уустук соруу буолара кимнээк бары-
тыгар өйдөнөр.

Сүрүн оруолу — саха саллаат Минтарай
Федоров оруолун ПДУ үлөтүтэ А. Архипов,
кинн көргөһөн Варвараны арач М. Исаева
толороллор. Кранцов генерал оруолу (кинн
прототипа уулууччулаах советскай байма-
най баталенин В. И. Чуйков) өт-үүт комби-
натын үлөтүтүгөр Н. Коряковта тиксэбит.
Маннагы оруолу сценага оонньообун, ханан
милан маарыһаа, чутаска сатааһын ханни
да артиста манан аҕай дымала буолбатах.
Учуттан А. Герасимови немец дьахтарин,
кэргэнэ уонна өдөтө ийэтин Сталинградка
кэлбит өбө оруолун бэрэ табыллаа, күө-
сөтүк арыйда. Ол ийэтинээх сурагы Бер-
лингэ олорон ылан айманар, ийэ-туолар
түгөһүн көрө олоронтуун ис-көкөтөн дим-
йаһын, тэгнэ айманарын. Тоҕо димтэххэ, кини
— ийэ. Сэрин ийэлэр буруйдаа буолбатах.
Ийэлэр өдөлөрүн сэрингэ аман төрөтүлүлөр.
Тымыла хаалбыт колхозтаах Стааны парсул
үлөтүтэ С. Кривошапкин, почта үлөтүтэ
Феданы Б. Понсеева, сэрингэ сэлдэр
Комаров подполковнигы П. Дорофеев, ар-
тиллерист буйуттары Н. Дятлев, Н. Пав-
лов, немец офицерын Курт Негели П. Ва-

сильев соһеуулар.

Театр бу үлэтин кинн көрөөччүгө таһа-
рар, кэлиһиктэргэ көрдөрөр быланнаах.
Драма автор, сүрүн оруол артист
Минтарай Федоров прототипа Г. Д. Прото-
дионов — Чурапчы дьонно. Ойон бу тыага
бийикска, Чурапчы дьонугар, орду аҕас,
Гидати Ага дойду сэринитин кытыһыт,
тымыла кыһымын уһансыбыт дьонмуттар
кини, биллэн турар, ааспыт героической
саастарын санаһа.

Театр киникитин учуоттуурутар аҕылаах
баа сааһын өтүгө баҕарыллар Бастаһы-
тынан, Минтарай Федоров быстах бийиги
түбөһүн тастао офицерыгар Эрнест Шлей-
хергэ дотуруосталар. Ойуоха Шлейхер
араһаан эриһинигэр, тийбэр. «Эн сулуус-
палымар фронту кимин киирини ханан са-
балымар...» димри дийдигэр да, аһуолбардаан
да ыһытылыгар саха саллаата «Мил фрон-
тум, мин чааһым аһыһын утары кимин кии-
рини хайы-йе Сталинградка сабаллаан ту-
рар», димри кинн туттуулаахтык эһиһеттэн
чаһылыһарар. Ойно Сталинградка уруука-
лаһыт фашист бөрөтө сырдаан баһыла хаһа
таттаран кэбиллэр сценага ордун долгустуу-
лаах да, үөрүүлээх да буолуох эбэ. Ойон бу
түгөһүн быһан, барадан кээспөккө кэллэрин
биздөр табыллыах эбит. Иккисинэн Ада,
дойду сэринитин кытыһылаахтара, революция-
га, үлөтө уонна бойбубуй албал аат килуу-
бун эһиһиллэрэ сүбө-ама биздэллэр өлүс
туһаһах буолуох эбэ. Үсүһүнэн, режиссер
суруйуу рамкатыгар өлүс хаһыгарбанка, па-
һаа халыһан тахсыбакка, дьолун дьодурда-
рын, кыһахтарын учуоттаах көңүл соһустун
үлөтүлүлүгө, көрөөччүлэргэ өссө ордуу тий-
һимнэ буолуох эбэ.

Пьеса декорациятын художни Семон Се-
менов, музыкатын Екатерина Дьячковская
кыһа туппуктарын бийэтиһэххэ наада.

Ф. ФИЛИППОВ.

Мотоциклы, мотороллеры бытааччылар истиилэригэр

Ис дымала оройуоннаагы отделын иһинээҕи госавто-
инспекция манниктары биллэрэр уонна олору халбага
суох толорору кэрэулар:

1. Саха АССР Ис дымалага министерствотын бу дымл
муус устар 19 күнүгөтө дьаһалынан мотоциклы уонна
мотороллеры бытааччылар бука бары пашитнай шлем-
наах буолаллара олохтоомута. Итинн сибээстэн, мото-
циклы уонна мотороллеры бытааччылар заңичуан шлемна
суох айарыһылар бу күнүн ыла булгуччу буоллар.

2. Чааһынай туһаныта атыһаһыһыбыт транспорт
бары көрүһүгө 5 хонук иһинэн оройуоннаагы госавто-
инспекцияга регистрацияга туруохтаахтар. Ойон реги-
страцияга илик транспорттаахтар иһини умукуан. Реги-
страцияга турбатах транспорт көрүһүгө сүтэр түбөтүл-
ритэр госавтоинспекцияга ону көрдүүгө ыһаһыһыбыт
сайыбыһыһыһын ыһбат.

3. Транспорт прагата суох иһини мытара кытаһаһыһын
буоллаа. Госавтоинспекция иһинээҕи хас иһини күнүн
аһын сирскада 10 чаастан кини 4 часка димри мото-
транспорт көрүһүгө бытааччылартан экзамен тутан
права биздэр. Экзамены туттара кэлөөччилэр балыһаһа
сэлдэһэн медицинскэй комиссияны баран, справка иһин
кэлөөччүлэр. Ойуоха аһал балыһаһын госавтоинспекцияга
таһа ыһаһылар.

ГОСАВТОИНСПЕКЦИЯ.

Редактор Н. П. СИДОРОВ.

«Сага олох» хаһыат редакцията машинисткага
нааһылар.

Ким үлөһүн баһалаах редакцияга кэлэн үлө ча-
һын бирлэмэтигэр кэспэтиһи сөн.

Администрация.

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: Чурапчы селиһингэ, Кэри
Марс уулусса 12 №-ра.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОННАРА: редактор — 0—89, тыа ха-
һайыстыбатын уонна культура, олох-дьаһах отдел-
ла — 0—90, уопсай отдел — 0—91, типография — 0—95.

Редакцияга ыһтар сурунка маһырыһы, араспаһыһын,
баты аҕа аһын толору сурулуохтаах.